

дозволяє учням виявляти свої слабкі і сильні сторони; вчителі хімії – підвищення впевненості в собі. Найменшу кількість балів набрали такі позитивні ознаки як заощадження часу вчителя, можливість школярів бачити свої недоліки та зміцнення комунікації між учнем та вчителем. Щодо негативних результатів використання методу самооцінювання учнів у навчальному процесі педагоги називають те, що учні можуть мати труднощі у самооцінюванні своїх результатів і бути не готовими до самовизначення та самовизнання своєї оцінки. Найменшим негативним результатом запровадження методу самооцінювання вони називають суб'єктивність учнів та прояви в них почуття тривоги.

Вартий уваги той факт, що погляди вчителів та ліцеїстів щодо вміння школярів самооцінювати свої навчальні досягнення частково розійшлися. Половина педагогів не змогли відповісти на запитання чи вміють їх учні самооцінювати результати. Третина з них вважають, що в учнів сформована здатність до самооцінювання. Однак 63% ліцеїстів вважають, що вони постійно або здебільшого здійснюють самооцінювання своєї навчальної діяльності, третина цей метод використовує дуже рідко. Виходячи із завдань державного освітнього стандарту, очевидно є необхідність модернізувати систему оцінювання. Одним із шляхів модернізації є запровадження самооцінювання школярами своєї навчальної діяльності.

Результати дослідження щодо оцінювання чинників формування медійно-інформаційної грамотності учнів 8–9 класів у процесі шкільного навчання

*А. В. Гривко,
кандидат педагогічних наук,
тарший дослідник, старший науковий співробітник відділу
моніторингу та оцінювання якості загальної середньої освіти,
Інституту педагогіки НАПН України*

Розвиток і впровадження ІКТ у всі сфери життя з одного боку (що передбачає *можливості*) та використання їх як інструментів і засобів розв'язання актуальних освітніх проблем, пов'язаних із обміном інформацією в кризових ситуаціях із іншого боку (що виражає *необхідність*), зумовлюють актуальність постійного розвитку й підвищення медійно-інформаційної грамотності (МІГ) учасників освітнього процесу (що за концепцією ЮНЕСКО охоплює інформаційну, технологічну та медійну грамотність).

За результатами оцінювання учнями 8–9 класів (N=156) продуктивності використання окремих засобів і методів формування наскрізних умінь з'ясовано, що для оволодіння групою навичок, які лежать в основі МІГ, учні надають перевагу *смартфону* (в якості інструменту доступу до інтернет-ресурсів і соціальних медіа) (SD=4,05 із 5 можливих) та *поясненню вчителя* (SD=3,82 із 5 можливих). Третє місце в рейтингу значущості чинників формування складників МІГ за оцінками учнів посідає *підручник* (SD=3,58).

Використання *смартфону* учні вважають найбільш продуктивним для формування умінь щодо пошуку, опрацювання та аналізу навчальної інформації (інформаційна та технологічна грамотність). *Підручник* за оцінками учнів є найбільш помічним у пошуку необхідних для виконання завдання відомостей (інформаційна грамотність). Пояснення вчителя допомагає учням оволодіти навичками аналізу інформації, представленої у вербальній (різні стилі текстів) і графічній формі (схеми, рисунки) (інформаційна грамотність), а також розвивати вміння робити висновки і доводити їх правильність як усно, так і письмово (медійна грамотність).

Водночас ефективність використання підручника і смартфона як засобів формування тих чи інших умінь учнів здебільшого залежить від спрямування цих процесів учителем. Підвищення МІГ учнів залежить від рівня МІГ вчителів та сформованості в них необхідних дидактичних компетентностей для формування відповідних умінь в учнів. Тому для визначення МІГ вчителів в рамках внутрішньо-шкільного оцінювання якості освіти науковці пропонують використовувати двокомпонентну анкету для самооцінювання власної компетентності та можливостей її дидактичної реалізації (дослідницький проєкт *Media Didactica*). Результати опитування вчителів (N=125) показали, що 80,8% педагогів здебільшого впевнені у сформованості більшості складників (умінь) власної МІГ, 2,4% - оцінили рівень сформованості усіх компонентів МІГ найвищим балом, 16,8% - не змогли оцінити рівень сформованості більшості складників власної МІГ. Найбільш впевнено педагоги оцінюють свої вміння щодо техніко-інструментального використання медіа та дидактичні вміння формування в учнів навичок цілеспрямовано використовувати різні джерела інформації (аналіз медіаконтенту) і знань щодо усвідомленої медіаповедінки (використання медіа). Найбільше сумнівів у вчителів виникає щодо сформованості у них знання і розуміння механізмів продукування та розповсюдження інформації в ЗМІ, адаптації медіаконтенту для цільової аудиторії, вміння оцінювати медіаконтент з урахуванням різних критеріїв, а також щодо можливості сформувати в учнів відповідні знання та вміння, необхідні для участі в публічних дебатах за допомогою ЗМІ та інтерпретації медіаповідомлень.

Результати дослідження дають можливість зробити висновки про необхідність розвитку в учасників освітнього процесу такого складника МІГ, як «медійний внесок» (створення і передача медіа-повідомлень); розкриття потенціалу смартфонів як засобів навчання, які можуть використовуватись для активної когнітивно-творчої діяльності учнів (як авторів/співавторів, творців і виробників певних продуктів навчання), а не лише інструментів пошуку інформації та надсилання повідомлень; удосконалення або творчого використання діяльнісного поля підручників (доповнення або модифікація завдань з урахуванням потреб розвитку тих чи інших умінь-складників МІГ).